

Henri Bontenbal ontmaskerd – met grote electorale consequenties

Posted on 16 augustus 2025 by Bart Jan Spruyt

CDA-leider Henri Bontenbal bleek van de week ineens een EU-volger die 70.000 immigranten per jaar geen probleem vindt. Dat zal vele kiezers de ogen openen voor het ware karakter van zijn CDA. Wat precies de electorale consequenties van Bontenbals ontsluiering zijn, wordt de komende weken duidelijk.

Verkiezingsprogramma's en kandidatenlijsten, doorrekeningen en debatten op radio en tv: deze zaken zullen de komende twee maanden ons leven voor een deel beheersen. Gelardeerd met nieuws op het persoonlijke vlak: zoals over Diederik Boomsma die van NSC overstapt naar JA21 en over Stephan van Baarle, die onverwacht terugtreedt als lijsttrekker van DENK en waarschijnlijk zal worden opgenomen in een kliniek voor Gilles de la Tourette-patiënten. Veel is tijdens zo'n campagne voorspelbaar, ook het onvoorspelbare dat zich in de vorm van een onverwachte *gamechanger* zal aandienen en alle uitgespinde strategieën en tactieken naar de prullenbak zal verwijzen. Wordt dat dit jaar het lobbyschandaal rondom Frans Timmermans?

Te vroeg gepiekt

Enigszins voorspelbaar leek ook de waarschijnlijke verkiezingsuitslag. De PVV blijft het weliswaar goed doen in de peilingen, maar na de ervaringen met Geert Wilders in de afgelopen kabinetsperiode wil ook de VVD niet meer met hem regeren. Dat leek een nieuw rechts kabinet hoogst onwaarschijnlijk te maken, en er diende zich een tweestrijd tussen Dilan Yeşilgöz en Timmermans aan en een nieuw 'midden'-kabinet. Totdat de dynamiek rondom de VVD van Yeşilgöz omsloeg en zich een nieuwe tweestrijd leek aan te dienen: tussen Timmermans en het CDA van Henri Bontenbal. Maar deze week werd duidelijk dat Bontenbal zo maar eens te vroeg kan hebben gepiekt – hetgeen al eerder was voorspeld – en daarmee liggen alle opties opnieuw open.

De teloorgang van Yeşilgöz als leider van de VVD leidt tot een vrije val in de peilingen. Na opzichtige aarzelingen kwam ze tot de conclusie dat regeren met de PVV ondenkbaar is geworden. Tegelijk benadrukte ze de afstand tot GroenLinks-PvdA, die zou worden gedomineerd door het 'extreme links-radicale, activistische deel van de achterban van GroenLinks'. En toen beschuldigde ze een zekere Douwe Bob van antisemitisme, en moest ze met publieke en publiekelijk afgedwongen excuses diep door het stof. Met deze incidenten heeft zij haar eigen reputatie zo beschadigd dat het zetelverlies van de post-Rutte-VVD alleen maar verder doorzet. Van de 34 zetels die de VVD had, verloor Yeşilgöz er in 2023 al tien. En nu is de VVD naar een zetel of zestien gezakt. Dat gaat voor de verkiezingen van eind oktober niet meer goedkomen en zal ongetwijfeld leiden tot het vertrek van Yeşilgöz als partijleider.

Aanvankelijk een beetje in de schaduw van dit liberale drama was de nieuwe man van het CDA aan een stille maar gestage opkomt bezig. Bontenbal had het over fatsoen – als variant op de 'waarden en normen' waarmee Balkenende in 2002 electoraal wist te scoren -, etaleerde daarbij een ongekende morele zelfverheffing, en zweeg als het graf over de eigen CDA-plannen. Hij vond niks en steeg in de peilingen (van vijf zetels in de Kamer nu naar een zetel of 24 bij peil.nl). Tot hij deze week bij voetbaljournalist Jack van Gelder ineens tegen de lamp liep.

In een uitzending van De Oranjezomer (SBS6) verweet Van Gelder hem niet alleen zijn zwijgzaamheid over zo'n beetje alle relevante onderwerpen, maar stelde hij ook volkomen terecht vast dat het CDA onder Bontenbal behoedzaam maar

onmiskenbaar naar links opschoof. In het debat over Israël is het CDA van koers veranderd, met een onverwacht pleidooi voor de erkenning van 'Palestina'. Bontenbal bestaat het om GroenLinks-PvdA een 'middenpartij' te noemen – ondanks de motie-Piri (om maar wat te noemen) en de nieuwe plannen met de hypotheekrenteaftrek. En inzake het asielbeleid moet Nederland volgens het nieuwe CDA de EU-koers volgen en in het verlengde van een aanbeveling van een staatscommissie een jaarlijkse instroom van 70.000 immigranten accepteren.

Nieuwe afweging

Zo was het geen vooraanstaand lid van het politiek mediakartel maar een doorgewinterde sportverslaggever die het masker van Bontenbals gezicht wist weg te trekken. En de keuzes die Bontenbal blijkt te maken, kunnen vérstrekkende gevolgen voor de politieke verhoudingen hebben. De tweestrijd Timmermans-Bontenbal ontpopt zich tot een farce: een wedstrijdje tussen twee politici die na 29 oktober op elkaar zijn aangewezen om samen een links kabinet te vormen, met veel Europa, veel kritiek op Israël en een hoge instroom van asielzoekers.

Wie dat niet wil – het grote deel van weldenkend Nederland dat van de week in Jack van Gelder een stem kreeg – en nu gaat afzien van een stem op een Bontenbal die aanvankelijk zo sympathiek en netjes en rustig en redelijk leek, moet op rechts een nieuwe afweging maken.

Wilders verzekerde zich middels een als discriminerend ervaren cartoon van blijvende media-aandacht: verontwaardigde moslimclubs die Wilders voor de rechter willen krijgen zijn een groot geschenk in campagnetijd. Maar hij krijgt op de rechterflank flinke concurrentie van twee partijen die ook scherp op migratie zijn maar zich tegelijk presenteren als partijen die wel iets voor elkaar gaan krijgen en dus een vluchtheuvel voor de vele ontgoochelde PVV-kiezers willen zijn. De BBB van Caroline van der Plas presenteerde van de week een verkiezingsprogramma met een prominent en omvangrijk hoofdstuk over asiel. Geen permanente, maar hooguit tijdelijke verblijfsvergunningen, effectieve grenscontroles, opvang in de regio, geen nieuwe islamitische scholen, geen LHBTI-symboolpolitiek, geen 'klimaatgekte': met deze standpunten presenteert BBB zich als een nieuwe 'sociaal-conservatieve' LPF, die 'doet wat ze zegt en zegt wat ze doet'.

JA21, de FvD-afsplitsing van Joost Eerdmans en Annabel Nanninga, deed goede zaken op de transfermarkt. Niet alleen Ingrid Coenradie (ex-PVV) staat hoog op de

lijst, ook Diederik Boomsma (ex-asielwoordvoerder NSC) staat dat. De Amsterdammers Nanninga en Boomsma lijken mij wat koersvaster dan de Rotterdammers Eerdmans en Coenradie – maar de club heeft in de nieuwe verhoudingen zonder meer potentie.

Alternatief op rechts

BBB en JA21 zijn de partijen die zowel voor teleurgestelde PVV'ers als voor argwanend geworden CDA-kiezers een redelijk alternatief op rechts zullen blijken. En niet te vergeten voor een deel van de NSC-kiezers. De partij van Eddy van Hijum raakte niet alleen Diederik Boomsma kwijt, maar al eerder ook Agnes 'pensioenen' Joseph (naar BBB) en Aant Jelle Soepboer (Fryske Nasjonale Partij). De onverhoedse wederkeer van Nicolien van Vroonhoven lijkt mij de trend naar nul zetels niet te zullen keren.

Het CDA van Bontenbal gaat dat na de ontmaskering van deze week zeker voelen, en de *roadmap* naar een links kabinet van CDA en GroenLinks-PvdA lijkt daarmee gelukkig ineens een stuk minder zeker. Wat het alternatief gaat worden, wordt de komende weken duidelijk.

Correctie (17 augustus): in een eerdere versie van deze column was sprake van 70.000 asielzoekers. Correct is: 70.000 immigranten. Dat is hierboven aangepast.

***Wynia's Week** brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. **Doet u mee?** Hartelijk dank!*